

FAVh046

DĚTSKÝ FILM

Lekce 1. 10. 2022

Kontakt:

katerina.sram@mail.muni.cz

28 639

film a audiovizuální
kultury

Masarykova univerzita
Filozofická fakulta

fav.phil.muni.cz

Zdroje

- BROWN, Noel. The Children's Film: Genre, Nation, and Narrative. Columbia University Press, 2017.
- BROWN, Noel. The Hollywood Family Film : A History, from Shirley Temple to Harry Potter. 2012.
- WOJCIK-ANDREWS, Ian. Children's films : history, ideology, pedagogy, theory. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2000. xiii, 257. ISBN 081533074x.
- NEALE, Steve. Genre and Hollywood Abingdon, Oxon: Routledge, 2005.

Dětský film jako žánr?

Žánr = „typ“ „druh“

western, gangsterský film, muzikál, válečný film, melodrama, komedie, pohádka, ...

subžánr

cyklus

- Charakteristický typ textu
- **Žánrové filmy** prostřednictvím *opakování a variací* vyprávějí známé příběhy se známými postavami ve známých situacích

Dětský film jako žánr?

Arabela (1980; r. Václav Vorlíček)

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/898281-arabela/280350950200012/>

Obecný diskurz k vývoji diskuze o žánru

- 60. a 70. léta : ve Velké Británii a USA se etabluje studium žánru jako formální akademické disciplíny; konzumerismus a populární kultura
- Evropa : Cahiers du cinema a politika auterů („la politique des auteurs“)
- vytváření žánrové taxonomie na základě *spřízněné podobnosti*
- Ed Buscombe: vypůjčení termínů *vnitřní* a *vnější* forma
- hranice žánru, kulturní vázanost vs. transkulturní formy; definice žánrů?
- David Bordwell: tzv. *grouping* na základě: období nebo země; režiséra, hvězdy, producenta, scénáristy nebo studia; technického postupu; cyklů; sérií; stylu; struktury; ideologie; místa konání; účelu; publika; tématu
- Steve Neale: žánry jako příklady kombinace *opakování* a *rozdílů*
- žánry jako **rozvětvené kategorie** s dynamickými funkcemi v **neustálém procesu** vyjednávání **změn**
- rozdíly mezi žánry znamenaly uspokojení potřeb různorodého publika, což vedlo ke standardizaci a stabilizaci produkce
- Současná teorie : žánr jako *intertextuální koncept*

Dětský film :
mediální gramotnost

Dětský film jako žánr?

- Rebecca J. Lukens: žánr je druh nebo typ, jehož produkty sdílí společný soubor charakteristik; dělení literárních žánrů na subžánry a jeho další podmnožiny
- problematická klasifikace žánrů i v dětské literatuře : Alenka v říši divů (L. Carroll) obsahuje množství metaforických prostředků vč. poezie, ilustrativních a folklórních motivů, odkazů a nepřímých narážek

Dětský film jako žánr?

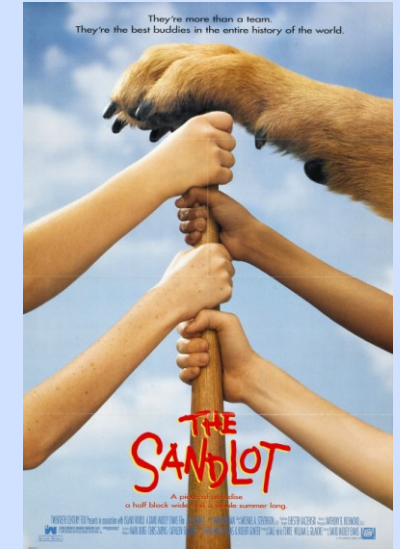
- Auguste a Louis Lumièrové: realismus
- Georges Méliès: fantasy
- animovaný film

Dětský film jako žánr?

- fantasy
- muzikál
- válečný film, historický film
- sportovní filmy
- komedie
- pohádka
- literární adaptace
- animální filmy / filmy o zvířatech
- ...

Dětský film jako žánr?

Válečný film

Králíček Jojo (2019; r. Taika Waititi)

Projekce 10. října v 18:00 v kinosále 34

Pionýrská abeceda
Československo, 1949

25 minut

režie: Karel Baroch

Kouzelný míč
Československo, 1949

36 minut

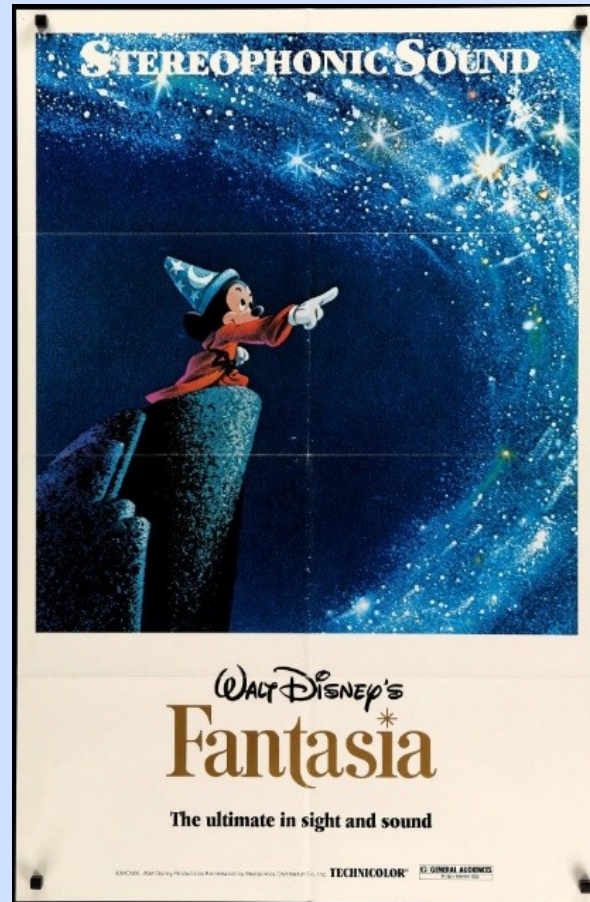
režie: Karel Baroch

Mary Poppins (1964; r. Robert Stevenson)

Dětský film a film pro mládež jako žánr?

- Hollywood – 30. léta: tzv. rodinné cykly
- 40. léta: maloměstská rodinná komediální dramata; animální filmy; eskapistické fantasy jako inovativní estetický experiment
- rodinné seriály : fiktivní postava Andy Hardy nebo rodina Jonesových
- Postupná proměna role otcovské figury
(<https://archive.org/details/week-end-with-father-1951>)

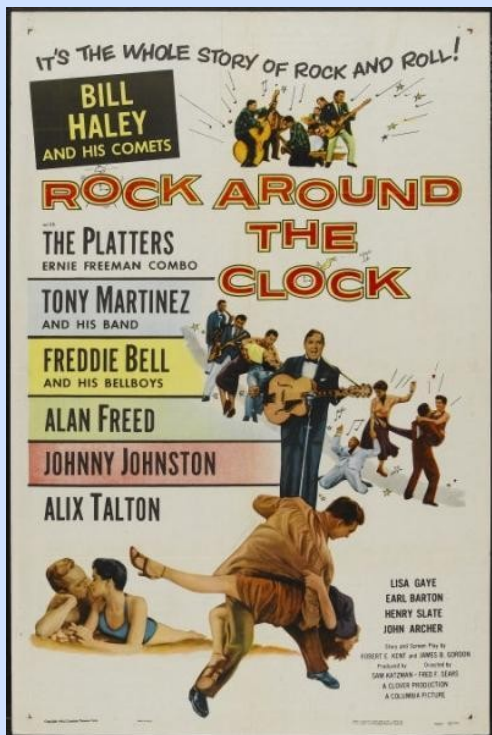

Mickey Rooney jako Andy Hardy;
A Family Affair (1937; r. George B. Seitz)

The Jones Family in Hollywood (1939; r.
Malcolm St. Clair)

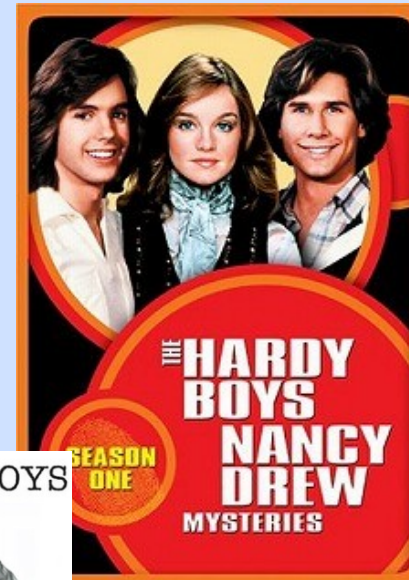
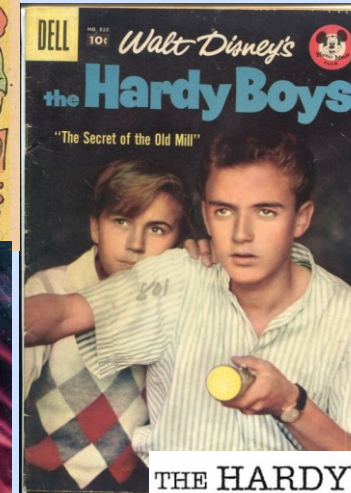
Dětský film a film pro mládež jako žánr?

- Hollywood – 30. léta: postupný úpadek rodinných filmů z prostředí maloměst
- 50. léta : vzestup studia **Disney**
- 50. léta : proměna statusu teenagerů : *Rebel bez příčiny* (1955; r. Nicholas Ray)
- „teenpic“ : rock’n’roll pic, delinquent movie, drag-strip cykly, weirdies, clean teenpics
- fragmentarizace a polarizace hollywoodské filmové produkce
- 1946 : **Children’s Film Library** (MPAA) : Saturday matinee shows
- vzestup televizních žánrů: mýdlové opery, sitcomy; televizní seriály

Televizní série *Hardy boys*

- 1926 : vydání první knihy Hardy Boys
- 1955 : *Hardy Boys* (Mickey Mouse Club seriál)
- 1967 : *Hardy Boys* (The Mystery Of The Chinese Junk; NBC)
- 1969: *Hardy Boys* (animovaný seriál; American Broadcasting Company)
- 1977: *The Hardy Boys/Nancy Drew Mysteries* (televize ABC)
- 1995: *The Hardy Boys* (New Line Television)
- 2020: *The Hardy Boys* (Hulu)

Televizní série *Hardy boys*: 1955 vs. 2020

Vzestup studia Disney

-
- zapojení hrané produkce (*Treasure Island*; 1950, r. Byron Haskin)
  - distribuční větev Buena Vista
  - 1953: partnerství s televizní sítí ABC
  - 1954: *20 000 mil pod mořem* (r. Richard Fleischer)
  - 1956: otevření tematického parku Disneyland
  - „kiduld consumers“

Dětský film a film pro mládež jako žánr?

- 1969: krize hollywoodského filmového průmyslu; „majors“ se orientují na mladé diváky
- 70. léta : odstoupení od produkčního kódu
- 70. léta: exploatační žánry („**youthpix**“) –rozšíření násilí, nahoty, explicitně sexuálních scén a vulgarit ve filmech pro mládež vs. rodinné snímky jako úpadkové zboží
- znepokojivá a problematická reprezentace dítěte na filmovém plátně: *Vymítač ďábla* (r. William Friedkin; 1973), *Přichází Satan!* (Richard Doner, 1976) ad.

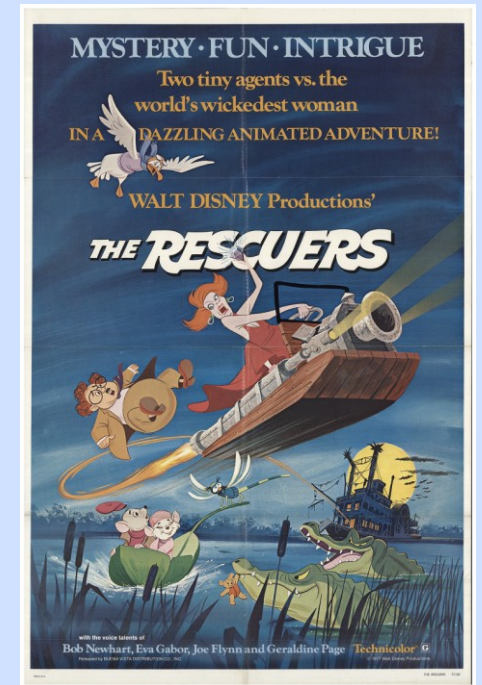
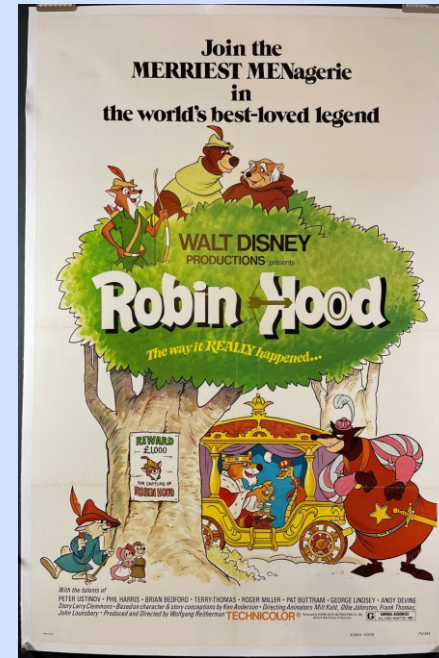

CLASSIC
TRAILER

Studio Disney v 70. letech

- v 70. letech značně izolovaná pozice mezi hollywoodskými studii
- vzrůst konkurence ve výrobě snímků orientovaných na mladé publikum
- opětovné upevnění pozice až v 80. letech

- nová generace animátorů: *Záchranáři* (*The Rescuers*; r. John Lounsbery, Wolfgang Reitherman; 1977); *Rodin Hood* (r.; Wolfgang Reitherman; 1973)

- *Return from Witch Mountain* (r. John Hough; 1978); *Jake, kocour z vesmíru* (*The Cat from the Outer Space*; r. Norman Tokar; 1978); *Černá díra* (*The Black Hole*; r. Gary Nelson; 1979)

Jake, kocour z vesmíru (*The Cat from the Outer Space*; 1978)

Dětský film a film pro mládež jako žánr?

- 70. léta: rozvoj multiplexů: blockbustery a transmediální publicita; uspokojení většinově mladého publika
- „kidults“ / bubblegum blockbusters
- syndrom Petra Pana
- odklon od násilí, vulgarit a sexuality – nástup nového konceptu: **zábava, legrace, fantazie a eskapismus**

Peter Krämer: rodinné dobrodružné filmy

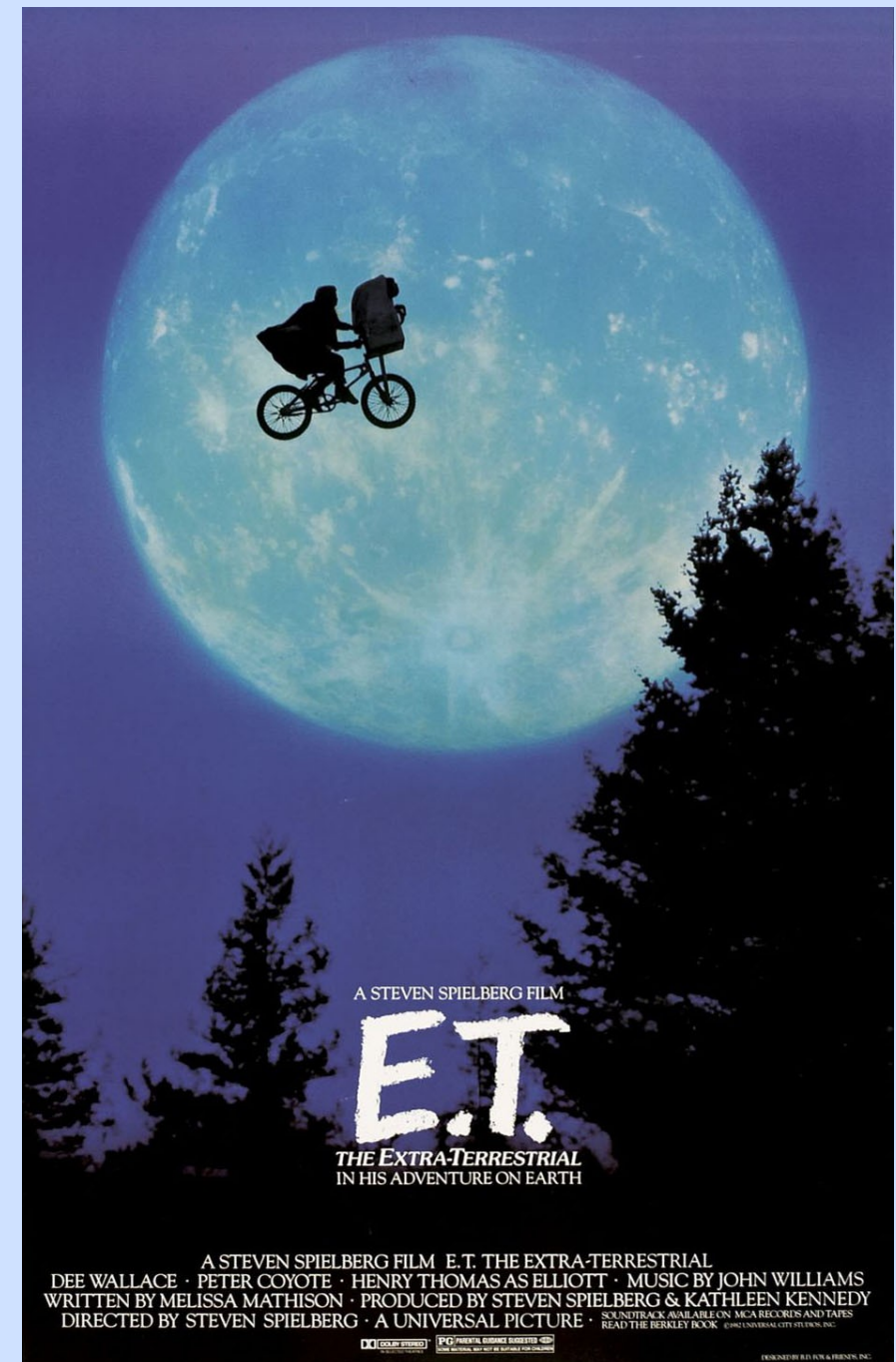
Dětský film a film pro mládež jako žánr?

- 80. léta : rodinné filmy jako nejlukrativnější zboží
- Paramount: expanze na trh s videokazetami

Kristin Thompsonová: „videokazety s rodinnými filmy jako elektronická chuva pro děti“

Dominance dobrodružných a fantasy filmů:

- 80. léta: rozvoj počítačová grafiky a animačního designu; *Star Trek II: Wrathův hněv* (*Star Trek II: The Wrath of Khan*; r. Nicholas Meyer; 1982); *Tron* (r. Steven Lisberger; 1982)
- široká diverzifikace obecných norem: *E. T. Mimoszemšťan* (*E. T. The Extra-Terrestrial*; r. Steven Spielberg; 1982) : archetypální rodinný film Nového Hollywoodu; regresivní tendence filmu
- proměny v pojetí otcovské role a zobrazování dětství, př. *Velký* (*Big*; r. Penny Marshall; 1988)

Velký (Big; 1988)

Projekce 17. října v 18:00 v kinosále 34

Červené tulipány

ČSR 1952

Režie: Milan Vošmik

16 minut

Chlapci zadejte se

ČSR 1964

Věra Plívová-Šimková

29 minut

Matúš

ČSR 1952

režie: Milan Vošmik

33 minut

